

Agendapunt 18 (Raadsvergadering) Ontwerp eerste wijziging begroting 2026 Regio Hart van Brabant

Technische vragen HTV IV Bestuur 8 september 2026

Vraag 1. Op welke datum was bekend dat de begroting 2026 niet toereikend was?

Het algemeen bestuur stelde de begroting 2026 op 4 juli 2025 vast op € 169.350.600. Op 9 oktober 2025 verzond de Bestuurscommissie Jeugd het informatiememo 'Tweede regionale prognose jeugd 2025', met verwachte kosten over het lopende jaar van € 179.292.000. De begroting voor 2026 lag daarmee binnen drie maanden na vaststelling bijna tien miljoen euro onder de eigen prognose voor 2025. Het raadsvoorstel stelt nu:

"In vergelijking met de vorig jaar vastgestelde begroting 2026, wordt een stijging van € 24.578.400 verwacht in de deelbegroting jeugd. Deze stijging was voorzien, op basis van de derde prognose jeugdhulp 2025."

- Op welke datum en in welk document is voor het eerst vastgesteld dat de begroting 2026 niet toereikend zou zijn?
- Waarom is de begrotingswijziging pas op 17 juni 2026 door het algemeen bestuur vastgesteld?
- Op welk moment is het college hierover geïnformeerd, en op welke datum en met welk stuk is de raad van Heusden daarover geïnformeerd?

Antwoord

Toen in maart 2025 de afspraken over het budget van Crossroads werden aangepast (meer budget) en de begroting voor 2025 in lijn daarmee werd gewijzigd, was duidelijk dat de begroting voor 2026 erg ambitieus was. Deze lag nog maar net boven de begroting van 2025 en was opgesteld voor de definitieve afspraken met Crossroads. Echter is hier toen wel aan vastgehouden omdat een besparingsopgave bij Crossroads was neergelegd die in 2026 zou moeten renderen. De conclusie was toen daarom nog niet dat deze niet toereikend zou zijn. Op basis van de tweede prognose 2025 in oktober 2025 werd dit duidelijker. Omdat de bestuurders van de 11 gemeenten toen in gesprek waren over een nieuwe verdeelsleutel voor de kosten van segment 1 en deze ook verwerkt moest worden, heeft het langer geduurd voordat de gewijzigde begroting kon worden opgesteld. Hoewel er een kans was dat de begroting voor 2026 niet toereikend zou zijn, kon dit pas met meer zekerheid worden vastgesteld in de loop van 2026. Het eerste document waarin definitief werd aangekondigd dat een begrotingswijziging nodig zou zijn is in de stukken rondom het raadsvoorstel voor de begroting 2027 voor de regio Hart van Brabant. Dit voorstel is op 26 mei 2026 door uw raad behandeld.

Vraag 2. Waaruit bestaat de bijstelling van € 7.300.000 voor segment 1?

De begrotingswijziging vermeldt over segment 1 (hoog specialistische jeugdhulp, Crossroads):

"Hoewel we verwachten dat ten opzichte van 2025 minder jeugdigen gebruik zullen maken van jeugdhulp in segment 1 zien we wel dat de geboden zorg intensiever en langduriger wordt."

Een dalend aantal jeugdigen gaat hier dus samen met een bijstelling van € 7.300.000. Om die ontwikkeling te kunnen beoordelen zijn onderliggende cijfers nodig.

- Kan het college voor 2024, 2025 en de raming 2026 verstrekken: het aantal unieke jeugdigen in segment 1, de instroom, de uitstroom, de gemiddelde behandelduur en de gemiddelde kosten per jeugdige?
- Kan de bijstelling van € 7.300.000 worden uitgesplitst naar volume, tariefindexatie en zorgwaarde of behandelduur?
- Welk deel van het taakgericht budget voor segment 1 betreft inzet door onderaannemers, en hoe heeft dat aandeel zich sinds 2023 ontwikkeld?

Antwoord

Segment 1 (regionaal)	Aantal unieke jeugdigen	Instroom	Uitstroom	Gemiddelde behandelduur ¹	Gemiddelde kosten per cliënt ²
2024	1.956	926	572	326 dagen	€ 40.000
2025	1.946	573	812	215 dagen	€ 37.500
2026 (raming)	1.800	600	750	/	€ 41.000

¹: Dit is de gemiddelde behandelduur van trajecten die inmiddels afgesloten zijn en gestart zijn in het betreffende jaar. De behandelduur van 2025 kan dus gemiddeld korter zijn omdat langere trajecten uit dat jaar nog niet zijn afgesloten.

²: Op basis van productiecijfers Crossroads voor 2024 en 2025 en op basis van overeengekomen budget en verwacht aantal cliënten voor 2026

De bijstelling van € 7.300.000 is als volgt opgebouwd:

Volume-effect	€	-6.997.000	
Prijseffect	€	7.676.485	
Tariefindexatie	€	3.230.515	
Subtotaal			€ 3.910.000
Innovatiebudget			€ 1.600.000
Risicobudget			€ 1.800.000
Totaal verschil			€ 7.310.000

In de primaire begroting 2026 was geen rekening gehouden met de toekenning van het innovatie- & risicobudget. Ten tijde van het opstellen van deze begroting waren hierover nog geen afspraken gemaakt met Crossroads. Het volume-effect bestaat uit het feit dat we in primaire begroting 2026 rekening hebben gehouden met 2.000 jeugdigen in plaats van 1.800. Het prijseffect bestaat uit een combinatie van ontwikkelingen in zorgzwaarte en zorgduur. De tariefindexatie is een indexatie van 5,13% ten opzichte van 2025.

De prognose voor 2026 is dat 24,4% van het taakgerichte budget besteed wordt aan inzet door onderaannemers. In 2025 en 2024 betrof dit respectievelijk 25,5% en 31,5% (cijfers realisatie). De cijfers voor 2023 zijn niet vergelijkbaar met de jaren daarna, omdat overgangsrecht dat jaar een grote rol heeft gespeeld.

Vraag 3. Segment 4 ontvangt € 10.500.000, de grootste bijstelling van de wijziging

De volledige motivering in het stuk luidt:

“In segment 4 zien we toename van het gebruik van jeugdhulp. Ook in dit segment wordt de ingezette jeugdhulp intensiever en langduriger.”

Segment 4 betreft de veelvoorkomende jeugdhulp, die volgens de regionale koers juist voor een deel moet verschuiven naar stevige lokale teams, onderwijs en de sociale basis.

- Kan het college voor segment 4 dezelfde reeks verstrekken als gevraagd onder 2a?
- Welk volume is sinds 2023 daadwerkelijk verschoven van segment 4 naar het lokale voorveld, uitgedrukt in jeugdigen en in euro's?
- Welk effect heeft de overheveling van 250 jeugdigen van segment 1 naar segment 4 in 2024 gehad op het budget van segment 4?
- Hoe verhoudt een bijstelling van € 10.500.000 zich tot de doelstelling deze zorg juist lokaal en voorliggend te organiseren?

Antwoord

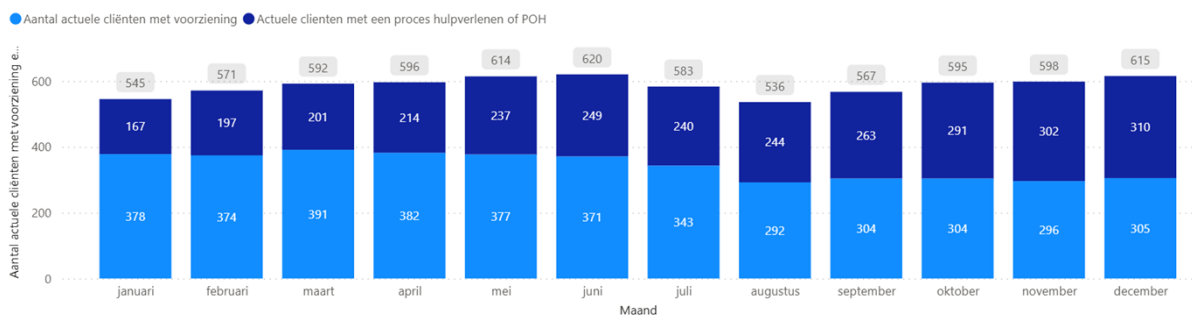
Segment 4 (regionaal)	Aantal unieke jeugdigen	Instroom	Uitstroom	Gemiddelde behandelduur ¹	Gemiddelde kosten per cliënt ²
2024	8.789	4.206	4.123	286 dagen	€ 4.784
2025	9.107	4.401	4.019	242 dagen	€ 6.048

¹: Dit is de gemiddelde behandelduur van trajecten die inmiddels afgesloten zijn en gestart zijn in het betreffende jaar. De behandelduur van 2025 kan dus gemiddeld korter zijn omdat langere trajecten uit dat jaar nog niet zijn afgesloten.

²: De gemiddelde gedeclareerde waarde per cliënt

Hierboven vindt u de gevraagde cijfers voor 2024 en 2025, een raming wordt op dit niveau niet gemaakt dus voor 2026 is dit niet beschikbaar. Bovenstaande betreft cijfers voor de gehele regio Hart van Brabant. De verschuiving van segment 4 naar het lokale veld hebben wij enkel voor de gemeente Heusden in beeld. In 2024 heeft de voornaamste opbouw van het Jeugd- en Gezinsteam (JGT) plaatsgevonden. In dat jaar zien we een duidelijke verschuiving: afname van cliënten in segment 4 en toename van gezinnen in begeleiding bij het JGT. In 2025 en 2026 is de omvang van het JGT en het aantal gezinnen dat zij kunnen ondersteunen ongeveer gelijk gebleven wat we ook terug zien in een stabiel beeld in het aantal jeugdigen met hulp in segment 4. In 2027 verwachten we een verdere afname vanwege uitbreiding van hulp in groepen door het JGT waardoor we meer jeugdigen kunnen helpen met evenveel personen en door de komst van Expertisecentrum GROEN. Onderaan de beantwoording van deze vraag is een afbeelding toegevoegd van het verloop in 2024. Hierbij zijn de aantallen in de donkerblauwe vlakken het aantal jeugdigen/gezinnen dat hulp ontvangt van het JGT en de aantallen in de lichtblauwe vlakken het aantal jeugdigen dat jeugdhulp ontvangt binnen segment 4. Voor de regio hebben wij de verschuiving dus niet in beeld en lijkt deze er nog beperkt te zijn. Veel gemeenten zijn hun stevig lokaal team (SLT) nog aan het opbouwen, landelijk is de richtlijn dat op 1 januari 2028 elke gemeente een SLT heeft.

De verschuiving van 250 jeugdigen van segment 1 naar segment 4 betrof een eenmalige administratieve correctie die vooral in 2025 effect had (verschuiving van ongeveer € 1,2 miljoen). De toename in kosten in segment 4 voor 2026 zit voornamelijk in hogere kosten per cliënt, dat hangt waarschijnlijk samen met zorg die vanuit Crossroads wordt afgeschaald en dat hulp in segment 4 minder nodig is voor lichte hulpvragen door de komst van de SLT's (dus gemiddeld intensievere zorg in segment 4). Daarnaast neemt op regionale schaal het aantal cliënten in dit segment nog niet af.

Vraag 4. De doorstroom van segment 1 naar segment 2

In de tweede kwartaalrapportage 2025 over het Plan van Aanpak Crossroads staat:

“Uitstroom vanuit 24/7 behandelgroepen naar verblijfsvoorziening blijft achter. Een onderzoek naar de achterliggende oorzaken is inmiddels gestart. Het is al bekend dat de capaciteit in segment 2 (‘gezinsvervangend’ duurzaam wonen) ontoereikend is in capaciteit en intensiteit.”

Dit suggereert dat jeugdigen langer in de duurdere hoog specialistische zorg blijven omdat doorstroom naar segment 2 stopt. Segment 2 ontvangt in deze wijziging € 4.300.000 extra.

- a. Hoeveel jeugdigen verblijven op dit moment in segment 1 terwijl segment 2 passender zou zijn?
- b. Wat is het kostenverschil daarvan op jaarbasis?
- c. Hoeveel extra plaatsen levert de bijstelling van € 4.300.000 voor segment 2 op, en per wanneer?
- d. Welk deel van de bijstelling voor segment 1 is toe te rekenen aan het uitblijven van doorstroom naar segment 2?

Antwoord

De doorstroom van segment 1 naar segment 2 betreft een ingewikkeld vraagstuk. Enerzijds zien we inderdaad dat de uitstroom uit behandelverblijf soms stagneert door een gebrek aan een passende woonplek, waardoor jeugdigen op een onnodig zware (en dure) plek moeten blijven wonen. Dit is zowel inhoudelijk als financieel onwenselijk. Aan de andere kant zien we dat in segment 2 de kosten aanzienlijk stijgen. Landelijk wordt gewerkt aan een verschuiving van gesloten jeugdhulp naar andere vormen van verblijf. Alternatieven voor gesloten jeugdhulp waarbij het niet om behandeling gaat, zijn echter schaars en betreffen dure vormen van verblijf. Deze casussen landen nu regelmatig in segment 2. De vraag is of deze inhoudelijk niet juist onder segment 1 zouden moeten vallen. Er worden stevige gesprekken gevoerd om te zorgen dat jeugdigen de hulp krijgen die ze nodig hebben op de best passende plek. De reden hiervoor is dat dit op dit moment te wensen overlaat binnen zowel segment 1 en segment 2 en het op beide plekken tot hoge kosten leidt.

Volgens Crossroads zou het op dit moment gaan om ongeveer 21 jeugdigen die niet uit kunnen stromen uit segment 1 omdat er geen passende plek is in segment 2. Een kostenverschil is moeilijk te duiden omdat niet exact bekend is hoe duur de huidige zorgvorm is en naar wat voor verblijfsvorm ze zouden kunnen uitstromen. Daarnaast speelt dus een ander effect in segment 2 wat bij een financiële vertaling ook voor een vertekend beeld zou kunnen zorgen.

De bijstelling op segment 2 is dan ook niet vanwege het creëren van extra plaatsen, maar omdat ook daar de kosten (per cliënt) fors toenemen zoals hierboven toegelicht.

Vraag 5. De nieuwe verdeling van de kosten tussen gemeenten

Regionaal stijgen de jeugdhulpkosten van € 189.310.000 (werkelijk 2025) naar € 193.929.000 (gewijzigde begroting 2026), een stijging van circa 2,4%. Voor Heusden dalen zij van € 13.725.000 naar € 13.092.000, een daling van circa 4,6%. Het raadsvoorstel verklaart dat verschil uit “nieuwe afspraken, over het verdelen van de kosten voor hoog specialistische jeugdhulp (Crossroads, segment 1) tussen gemeenten”.

- a. Wat houdt deze verdeelsystematiek in, en op welke grondslag verdeelt zij: inwoneraantal, historisch gebruik, actueel gebruik of anderszins?
- b. Wanneer en door welk orgaan is zij vastgesteld, en is de raad van Heusden daarover vooraf geïnformeerd?
- c. Wat is het effect per deelnemende gemeente, uitgedrukt in euro's?
- d. Betreft het een structurele wijziging of een eenmalige correctie?
- e. Welk risico loopt Heusden indien de grondslag in een volgend jaar anders uitpakt, en binnen welke bandbreedte?

Antwoord

Belangrijk in de beantwoording van deze vragen is te weten dat er nog geen definitieve verdeelsleutel is vastgesteld in de regio. Ook de bandbreedte wordt nog bepaald. Deze moet dit najaar worden vastgesteld en dat gebeurt door de Bestuurscommissie Jeugd. De raad zal hierover worden geïnformeerd.

De raden zijn ook vooraf geïnformeerd over het aanpassen van de verdeelsleutel, onder andere tijdens het goede gesprek en in de stukken bij de tweede begrotingswijziging 2025 die op 24 juni 2025 door uw raad zijn vastgesteld. Hierin is ook een zienswijze vastgesteld die oproept tot het komen tot een nieuwe verdeelsleutel. Het belangrijkste doel van het aanpassen van de verdeelsleutel is beter aan te sluiten bij de werkelijke kosten voor jeugdhulp binnen segment 1. In 2023 is een verdeelsleutel afgesproken waarbij je betaalt naar rato van het aantal cliënten die in het kalenderjaar zorg hebben gehad van Crossroads. Gebleken is dat de verschillen tussen de werkelijke kosten voor geboden hulp en wat gemeenten betaalden voor sommige gemeenten ver uit elkaar liggen. Dit heeft het gesprek geopend om tot een nieuwe verdeelsleutel te komen die de werkelijke kosten beter benadert. De bedragen die zijn opgenomen in de gewijzigde begroting 2026 betreffen voor 50% de werkelijke kosten van gemeenten in 2025 en voor 50% een verdeling op basis van het concept voor de nieuwe verdeelsleutel. Het is bij ons niet bekend wat het effect per gemeente is. Het betreft een structurele wijziging die gemonitord zal worden. Een verdeelsleutel die de werkelijke kosten beter benadert brengt mogelijk meer risico's met zich mee. Cliënten die duurdere zorg nodig hebben zie je eerder terug in de jeugdhulpkosten van je gemeente. Het is echter ook beter uitlegbaar, omdat je betaalt voor de zorg die inwoners van je gemeente ontvangen hebben.

Vraag 6. Wat betekent de wijziging feitelijk voor Heusden?

Het raadsvoorstel vergelijkt de werkelijke kosten 2025 met de gewijzigde begroting 2026 (€ 13.725.000 respectievelijk € 13.092.000). Die vergelijking zet een realisatie naast een raming en maakt daardoor niet zichtbaar wat de begrotingswijziging zelf voor Heusden betekent. Het aandeel van Heusden in de oorspronkelijke begroting 2026 wordt in het stuk niet genoemd.

- Kan het college voor Heusden verstrekken: de werkelijke kosten 2024, de werkelijke kosten 2025, het aandeel in de oorspronkelijke begroting 2026 en het aandeel in de gewijzigde begroting 2026?
- Welk deel van het verschil tussen de derde en de vierde reeks wordt verklaard door de nieuwe verdeelsystematiek, en welk deel door de kostenontwikkeling zelf?
- Is het verschil van € 633.000 verwerkt in de gemeentelijke begroting van Heusden, en zo ja als structurele meevaller, als incidentele vrijval of als reservering voor toekomstige tegenvallers in de jeugdhulp
- Hoe verhoudt het inboeken van een lagere bijdrage zich tot de door het college voorgestelde zienswijze dat zonder concrete maatregelen de kosten verder oplopen en aanvullende budgetten nodig blijven?

Antwoord

Werkelijke jeugdhulpkosten 2024 gemeente Heusden	€ 11.929.273
Werkelijke jeugdhulpkosten 2025	€ 13.725.000
Aandeel oorspronkelijke begroting 2026	€ 13.281.969
Aandeel gewijzigde begroting 2026	€ 13.092.000

Grofweg komt het erop neer dat de gewijzigde verdeelsleutel leidt tot een afname van zo'n € 900.000 in de begroting voor segment 1 voor de gemeente Heusden. Dat betekent dat hier tegenover een stijging van zo'n € 700.000 staat als gevolg van de kostenontwikkeling. Het verschil met de begroting is dus kleiner dan € 633.000 (dat is het verschil met de werkelijke kosten over 2025). Echter in onze lokale begroting wijken wij af van de regionale cijfers en daar zat in de begroting voor 2026 wel ruimte ter hoogte van € 600.000. Er is bewust gekozen de begroting niet naar beneden bij te stellen om rekening te houden met eventuele onverwachte kosten en ook de subsidie aan Expertisecentrum GROEN dit jaar als investering te kunnen meerekenen. De reden hiervan is dat we de baten vooral in 2027 verwachten. Hoewel de gewijzigde verdeelsleutel voor gemeente Heusden positief uitvalt, zien

we ook dat de kosten blijven stijgen. Dit zit vooral op hoog-specialistische zorg en jeugdhulp met verblijf. Er zijn maatregelen nodig om dit te keren of minimaal te stabiliseren. Daar komt ook de zienswijze vandaan en dat maakt ook dat de naar beneden bijgestelde begroting helaas nog geen garanties biedt voor de werkelijke kosten over 2026.